

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 14 oktober – 12:00 uur d.d. 15 oktober 2020

5.1.2e Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.2e @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Patiënten met uitgestelde zorg Sportteams (in de hoofdklasse) 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Naast aanhoudende signalen over het afschalen van reguliere zorg op verpleegafdelingen, lijkt het toenemende aantal coronapatiënten nu ook de spoedeisende hulp te verdringen. Volgens de Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA) komt het nu dagelijks voor dat patiënten bij een ernstig ongeluk of hartfalen niet meer naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis kunnen.
- Ook het bericht dat huisartsen weer minder patiënten doorverwijzen naar het ziekenhuis is alarmerend. Begin oktober is voor het eerst sinds deze zomer een duidelijke omslag naar beneden te zien. Vandaar dat NZa-voorzitter Marian Kaljouw patiënten oproept om bij gezondheidsklachten contact op te blijven nemen met de huisarts.
- Uit onderzoek van Intelligence Group blijkt dat door de coronacrisis steeds minder mensen de zorgsector een aantrekkelijke branche vinden om in te werken. Daarbij haken ook nog eens meer zorgprofessionals af omdat ze ontevreden zijn over hun werk. Ongeveer een op de vijf mensen die voor de crisis nog wel in de zorg zou willen werken, is nu afgehaakt. En van de zorgmedewerkers die in het afgelopen jaar een andere baan heeft gezocht, zegt een op de drie dat te hebben gedaan omdat hij of zij niet tevreden was.
- Hoewel Rutte tijdens de persconferentie opriep om niet over de nieuwe maatregelen in discussie te gaan, is die discussie er wel. Zo uiten verschillende sportbonden hun ongenoegen. Media signaleren dat sommige maatregelen (of juist het uitblijven daarvan) maatschappelijke weerstand oproepen. "Omdat ze inconsequent lijken, groepen bevoordelen of vooral economische belangen dienen" (NRC). Volgens De Telegraaf zijn de keuzes slecht doordacht (nachtslot op softdrugs) en roepen zij vragen op (onderwijs). Andere media zoals Trouw doen een poging de keuzes uit te leggen.
- De kritiek zit hem meer in de precieze uitwerking. Dat er hard wordt ingegrepen lijkt namelijk goed te worden ontvangen. Experts op het gebied van virusbestrijding zijn tevreden en denken dat de maatregelen effect gaan hebben, al is het de vraag hoe snel dat gaat gebeuren. En ook uit opiniepeilingen blijkt dat een meerderheid van de Nederlanders instemt (64% bij EenVandaag, 68% bij De Telegraaf).
- Volop aandacht voor het coronadebat. NRC spreekt van 'één van de meest fundamentele coronadebatten die de Kamer dit jaar voerde'. Media nemen uitgebreid onder de loep hoe de Kamer hard uithaalde naar de premier ('felle kritiek' kopt Trouw, 'woest' schrijft De Telegraaf en 'niet eerder was de kritiek zo fel' klinkt het NOS-journaal) en hoe Rutte vervolgens tot zelfkritiek kwam. Coalitie- en oppositiepartijen zouden bijna eensgezind hebben geconcludeerd dat de corona-aanpak de afgelopen maanden onvoldoende was. Volgens De Telegraaf heeft de Kamer Rutte gedwongen tot zelfreflectie op de kabinetsverantwoordelijkheid.

Karakterisering

- Media doen verslag van de laatste uren in de horeca, voor deze gisteravond om 22.00 uur sluit. Vanochtend is er breed aandacht voor de verbolgen reacties op beelden van feestvierende horecabezoekers op het Haagse Plein gisteravond, zelfs vanuit het buitenland (dit naar aanleiding van een tweet met video van BBC-journalist Anna Holligan).
- Een aantal theaters, poppodia, bioscopen en Thialf laten van zich horen in de media. De locaties laten weten of ze wel of niet sluiten na het maximaal aantal bezoekers van 30. Ook supermarkten geven aan of ze de winkel na 20.00 uur (verbod op alcoholverkoop) sluiten.
- Een aantal winkelketens, universiteiten en Eindhoven Airport laten weten dat ze nu al een mondkapjesplicht instellen, ongeacht dit juridisch nog niet geregeld is.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Op een verpleegafdeling Interne Geneeskunde van het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein zijn elf medewerkers en zeven patiënten positief getest op corona.

Scenario's

- Volgens LCPS-voorzitter Ernst Kuipers zal in het meest gunstige scenario eind november 41% van de reguliere zorg worden stopgezet. In het geval van een rampscenario verblijven eind november ruim 5700 coronapatiënten in het ziekenhuis. Dat zou een afschaling van 76% betekenen. Dan blijft naast de Covidzorg alleen acute zorg over.
- RIVM-directeur Jaap van Dissel voorspelt dat de laatste ingrepen zullen leiden tot een snellere, kortere en minder hoge piek eind deze maand bij de aantallen ziekenhuisopnames en bezette bedden, ook op de ic. Van Dissel schat in dat binnen een maand een effect van de maatregelen kan worden gezien. Pas in december of misschien januari zullen de

coronacijfers terug zijn op een acceptabel niveau. In het scenario waarin de maatregelen van 28 september niet of nauwelijks werken, zouden begin november 4.000 bedden nodig zijn, waarvan 750 op de IC. Als de maatregelen van 28 september wel het volledige verwachte effect hebben – waar Van Dissel dus sterk aan twijfelt – zou de piek ongeveer half zo hoog zijn. Volgens de RIVM-directeur kan met het nieuwe pakket een enorme patiëntenpiek worden voorkomen, alhoewel het nog altijd flinke druk in de zorg oplevert.

- Epidemioloog Arnold Bosman denkt dat de maatregelen effect zullen hebben op de besmettingen. Maar, volgens Bosman, is de grote vraag *hoe snel* de besmettingen omlaaggaan.
- Viroloog Hans Zaaijer van het AMC en bloedbank Sanquin maakt zich druk om het grote aantal besmettelijke personen ('reusachtig'). Hij concludeert dat we in aanloop zitten naar een 'ramp'.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- De Telegraaf spreekt van 'verwarring' rond ziekenhuiscijfers. De krant legt uit hoe VWS afgelopen dinsdag voor het dashboard de bron voor het aantal ziekenhuisopnames veranderde; niet langer komen ze van de GGD, maar van Stichting NICE. Daardoor steeg het gemiddelde aantal coronapatiënten dat per dag werd opgenomen plots van 57 naar 134,4. VWS erkent dat er in het dashboard sprake was van een te lage weergave van de ziekenhuisopnames. "Toch zijn de NICE-cijfers wel degelijk onderdeel geweest van onze afwegingen". Het ministerie ontkent dat het beleid is beïnvloed door 'oude' cijfers, of dat daardoor te laat is ingegrepen. Al op 1 juni was 95% van de ziekenhuizen in beeld, zegt Stichting NICE. Het RIVM houdt het erop dat 'in de loop van de zomer' er een goed beeld was. Een beeld wat op achtergrond werd gevolgd. 'Pas toen de GGD's merkten dat er iets niet klopte, werd naar NICE gekeken. Toch hield het gesteggel over de cijfers aan, waardoor het tot afgelopen dinsdag duurde voordat dat accurate beeld voor iedereen zichtbaar was', aldus De Telegraaf.
- Volgens Trouw roept de gedeeltelijke lockdown 'prangende vragen' op, die zij vervolgens poogt te beantwoorden. De krant beantwoordt ook een viertal vragen over de nieuwe maatregelen die betrekking hebben op sport: 1) Wat mag er niet?, 2) Wel topvoetbal. Waarom geen topvoetbal- en basketbal?, 3) Wat zijn de financiële gevolgen? En 4) Wat betekent geen sport voor de mentale en fysieke gezondheid van Nederlanders?
- De Volkskrant vraagt zich af of nieuwe pogingen, zoals megalabs en xl-teststraten, op tijd komen en genoeg zijn? Dit naar aanleiding van minister De Jonge's belofte om 'het roer om te gooien'.
- Via de socialmediakanalen van minister De Jonge en VWS stelt men vragen over de nieuwe maatregelen en de routekaart. Wanneer gaat welk niveau van de routekaart in? Hoe zit het met de verschillende maatregelen als je een contactberoep doet? Hoe zit het met huwelijken in de lockdownfase, op de routekaart zijn het pictogram en de tekst tegenstrijdig? Waarom staat er niks over scholen op de routekaart? Ook vraagt men hoe veel mensen er bij fitness, yoga of spinning mogen zijn en waarom binnen met 30 mensen en buiten met 4? Gaan sportwedstrijden nog door? En hoe moeten mensen met een beperking omgaan met het mondkapje? En mogen winkels die normaal tot 20.00 uur open zijn op koopavond ook tot 20.00 uur open zijn? Ook komen er vragen binnen over ventilatie.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het oplopende aantal coronapatiënten in het ziekenhuis brengt de spoedeisende hulp (SEH) van ziekenhuizen in gevaar. Volgens de Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA) komt het nu dagelijks voor dat patiënten bij een ernstig ongeluk of hartfalen niet meer naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis kunnen. "Als de SEH 'verstopt' raakt omdat behandelde patiënten niet door kunnen naar de IC of een verpleegafdeling en de SEH-bedden vol liggen, dan houdt het op. Dan is de zorg die in soms levensbedreigende situaties noodzakelijk is, onmogelijk", zegt NVSHA-voorzitter David Baden. Bij meerdere ziekenhuizen is de spoedeisendehulpafdeling al gesloten en zijn ambulances naar een ander ziekenhuis gestuurd.
- Defensie gaat het UMC Utrecht ondersteunen met zo'n 100 militaire zorgmedewerkers (artsen, militair verpleegkundigen en coördinerend personeel). Het aantal coronabedden in het ziekenhuis kan hierdoor worden uitgebreid van 26 naar 52 en er kan een tweede corona-afdeling worden geopend.
- NU'91 komt met een meldpunt voor zorgmedewerkers die constateren dat er binnen hun organisatie zaken niet op orde zijn rondom beschermende middelen. "Tijdens de eerste uitbraak hebben we natuurlijk gezien dat de voorraden op heel veel plekken onvoldoende waren", aldus NU'91-voorzitter Stella Salden. "Dit heeft diepe sporen achtergelaten in het vertrouwen van zorgprofessionals. [...] Dit mag niet nog een twee keer zo gebeuren."
- Paulette Timmerman, directeur van Zelfstandige Klinieken Nederland (ZKN) vertelt dat privéklinieken geen personeel uitlenen aan reguliere ziekenhuizen tijdens de tweede coronagolf. Bij de eerste golf deden privéklinieken dat nog wel. De directeur zegt dat zij zich liever concentreren op het aanbieden van reguliere zorg in de eigen klinieken.

Druk op de reguliere zorg

- In heel Nederland wordt de reguliere zorg al afgeschaald of moet dat op korte termijn gebeuren. Het LCPS meldt dat tussen dinsdag- en woensdagmiddag 35 patiënten zijn verspreid naar andere ziekenhuizen vanwege drukte.
- In de ziekenhuizen van ZGT in Almelo en Hengelo worden alleen nog coronapatiënten opgenomen. Het is een tijdelijke maatregel, meldt het ziekenhuis, vanwege de snelle toestroom van coronapatiënten van de afgelopen dagen. De dagbehandelingen zullen wel zoveel mogelijk doorgaan, evenals de poliklinische zorg, spoedzorg en oncologische zorg.

- Doordat ziekenhuizen in Drenthe en Groningen steeds meer coronapatiënten verplegen begint het nu te knellen in de reguliere zorg, zegt een woordvoerder van het Acute Zorgnetwerk Noord Nederland. De ziekenhuizen houden er rekening mee dat zij hun reguliere zorg volgende week moeten afschalen met 10 tot 20%.
- In opdracht van het ROAZ wordt onderzocht of het haalbaar is om het Bronovoziekenhuis in Den Haag als calamiteitenziekenhuis in te zetten. Volgens bestuursvoorzitter Ingrid Wolf van het Haags Medisch Centrum (HMC) loopt het aantal besmettingen in de regio dusdanig op dat zo'n ziekenhuis noodzakelijk is.

Onderzoek

- Het Leidse bedrijf Breathomix heeft een blaastest ontwikkeld, de Spironose, die binnen een minuut kan vaststellen dat iemand niet is besmet met corona. Volgens de Volkskrant heeft het ministerie van VWS honderden testapparaten bij het bedrijf besteld. De nieuwe test zou de druk op teststraten enorm kunnen verlichten. De Volkskrant spreekt van 'een lichtpuntje'.
- TNO meldt dat uit een praktijkproef blijkt dat snelle coronatest, oftewel de LAMP-test (die TNO heeft ontwikkeld op verzoek van VWS) net zo betrouwbaar is als de standaard gebruikte PCR-test. De uitslag komt voor 99% overeen met de PCR-test. Volgens TNO staat nu niets meer in de weg van verdere invoering.
- Erasmus MS onderzoekt of het snel toedienen van bloedplasma leidt tot minder ziekenhuisopnames.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- GGD IJsselmeer ziet qua besmettingen een toename in de groep van 60 jaar en ouder.
- NZa zegt dat huisartsen in de afgelopen twee weken 38.000 minder verwijzingen naar het ziekenhuis hebben uitgeschreven dan ze waarschijnlijk normaal zouden hebben gedaan. "Begin oktober is het voor het eerst sinds deze zomer dat we weer een duidelijke omslag naar beneden zien in het aantal verwijzingen."
- Volgens farmaceut Roche neemt de vraag naar goedkope en minder betrouwbare coronatests de laatste tijd flink toe.
- Uit onderzoek van Intelligence Group in opdracht van hr-specialist Compagnon onder 4000 respondenten blijkt dat door de coronacrisis steeds minder mensen de zorgsector een aantrekkelijke branche vinden om in te werken. Daarbij haken ook nog eens meer zorgprofessionals af omdat ze ontevreden zijn over hun werk. Ongeveer een op de vijf mensen die voor de crisis nog wel in de zorg zou willen werken, is nu afgehaakt. En van de zorgmedewerkers die in het afgelopen jaar een andere baan heeft gezocht, zegt een op de drie dat ze hebben gedaan omdat hij of zij niet tevreden was.
- Bos, hoogleraar sociale psychologie aan de Universiteit Utrecht is de angst voor het virus bij veel mensen minder dan in het voorjaar. Daarmee is ook een deel van de motivatie weggevalen om de maatregelen strikt op te volgen. "Mensen hebben gemerkt dat ze een deel van hun leven kunnen oppakken, dat ze kunnen winkelen en leuke dingen doen zonder dat ze ernstig ziek worden", zegt Dijkstra. "Al gaat het aantal ziekenhuisopnames omhoog en stuur je afschrikwekkende verhalen de wereld in, de schrik is er niet meer." Daar komt volgens Van den Bos bij dat een deel van de Nederlanders mentaal niet klaar is voor een nieuwe lockdown. "De eerste lockdown heeft veel wilskracht gekost. Dat is niet oneindig."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- RIVM-directeur Jaap van Dissel constateert op basis van verplaatsingsgegevens van Google dat er minder gereisd en gewinkeld wordt, maar dat het nog niet terug is naar het niveau van juni.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- NZa-voorzitter Marian Kaljouw roept patiënten op om bij gezondheidsklachten contact op te blijven nemen met de huisarts. Dit vanwege de afname van het aantal huisartsverwijzingen naar het ziekenhuis.
- Wim Schellekens en Amrîsh Baidjoe, allebei lid van het Red Team, adviseren het kabinet om deze fase te gebruiken om het testbeleid en het bron- en contactonderzoek op orde te krijgen. Volgens hen moet in de fase waarin de nieuwe maatregelen gelden het aantal besmettingen heel laag worden en tellen daarna "geen excuses" meer.
- NVSHA-voorzitter David Baden betreurt het dat de NVSHA niet meer betrokken is in het overleg over het coronabeleid. Hij doet een appel op VWS en het OMT om de NVSHA weer te betrekken bij het komen tot coronamaatregelen.
- Drie lokale partijen uit Partij van de Ouderen Amsterdam, Leefbaar Rotterdam en Hart voor Den Haag willen dat de stadsbesturen met extra maatregelen komen om te voorkomen dat ouderen vereenzamen. Ook willen ze dat een nieuwe bezoekersstop aan verzorgingstehuizen 'ten koste van alles' wordt voorkomen.
- Ondernemers- en werkgeversorganisaties (verenigd in overlegorgaan Stichting van de Arbeid) roepen bedrijven en werknemers op zoveel mogelijk thuis te werken. Ze hopen hiermee een totale lockdown te kunnen voorkomen.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Volgens AD zijn alle partijen in de Kamer geschrokken van de nieuwste berichten dat de gewone zorg de komende maanden zwaar zal lijden onder de toenemende instroom van coronapatiënten. Volgens Trouw ogen Kamerleden gisteren 'aangeslagen' door de krachtige comeback van het virus, 'net als velen in Nederland'.
- Beelden van feestvierende mensen op het Haagse plein leiden tot boze reacties in binnen- en buitenland. Burgemeester van Den Haag, Jan van Zanen, noemt het 'te zot voor woorden'. Viroloog Marion Koopmans spreekt van een 'middelvinger' naar hen die zich wel goed gedragen.

- NZa-voorzitter Marian Kaljouw noemt de dalende huisartsverwijzingen naar het ziekenhuis 'verontrustend'.
- GGD Nederland-voorzitter André Rouvoet ergert zich aan de verdeeldheid die er is over aan de ene kant het zorg-, GGD- en ziekenhuispersoneel waar men lovend over spreekt, en aan de andere kant het geroep over de 'puinhoop' die het is in de teststraat, bij het bron- en contactonderzoek en in het ziekenhuis. Bij de GGD staan de werknemers al sinds maart in de crisisstand en zijn ze met niets anders bezig geweest dan opschalen de afgelopen maanden, zo stelt hij. NVIC-voorzitter Diederik Gommers spreekt van een 'omgekeerde wereld' als men wil dat het systeem moet worden aangepast, terwijl ze zich zelf niet aan de gedragsregels houden, en dus gebruik moeten maken van de teststraat.
- Twentse huisartsen zijn bezorgd om dokters die zelf besmet raken.
- Thijs Merckx, voorzitter van Integraal Kankercentrum Nederland, stelt dat fysiotherapie terug moet in het basispakket voor mensen die revalideren na corona of kanker.
- Volgens Frank Roders, directeur bij hr-specialist Compagnon, is het uitblijven van hogere salarissen een aspect van het werk waar veel zorgprofessionals ontevreden over zijn. "De loyaliteit neemt af omdat structurele waardering deels uitblijft, terwijl de werkdruk toeneemt." Het gehannes met de door Hugo de Jonge beloofde zorgbonus helpt daarbij ook bepaald niet mee, denkt Rutten. "Mensen denken leuk, een extraatje, maar ze wachten nu al maanden."

Nieuw pakket aan maatregelen

- Media signaleren dat sommige maatregelen of juist het uitblijven daarvan, maatschappelijke weerstand oproepen. "Omdat ze inconsequent lijken, groepen bevoordelen of vooral economische belangen dienen" (NRC). Volgens De Telegraaf zijn de keuzes slecht doordacht (nachtslot op softdrugs) en roepen zij vragen op (onderwijs). Volgens de krant ondergraven 'inconsequente' keuzes het draagvlak in de samenleving. "Niet de burger staat aan de basis daarvan, maar het kabinet". Andere media zoals Trouw doen een poging de keuzes uit te leggen.
- Dat er strengere maatregelen komen is een 'opluchting' voor chronisch zieken volgens NOS.
- Verschillende sportbonden zijn het niet eens met het kabinetsbesluit om alle teamsporten voor volwassenen stop te zetten, en dan met name de hoofdklasse. Basketbalclubs hadden verwacht dat ze als topsport aangemerkt zouden worden en lobbyen daar nu voor. De hockeybond is teleurgesteld dat hockey niet dezelfde status als voetbal heeft gekregen. De bond wil dat de hoofdklasse door kan gaan. Het Nederlands Handbal Verbond doet graag mee als er een uitzonderingspositie komt voor de belangrijkste teamcompetities. Honkballers hadden gehoopt in elk geval nog één week door te spelen.
- Koninklijke Horeca Nederland vindt het 'onbegrijpelijk' dat het kabinet met de verplichte sluiting van restaurants een advies van het OMT terzijde heeft geschoven.
- Voorzitter van de Nationale Bond van Kermisbedrijfshouders (BOVAK) Atze Lubach zegt dat exploitanten van kermisattracties gefrustreerd zijn dat zij moeten sluiten, terwijl vergelijkbare branches de deuren open mogen houden.
- Burgemeester van Leiden Henri Lenferink noemt het "een heldere koers" als supermarkten er, gelijktijdig met het verbod op alcoholverkoop, voor kiezen hun deuren te sluiten.
- Via de socialmediakanalen van minister De Jonge en VWS geven mensen aan het niveau 'niets aan de hand' te missen op de routekaart. Ook vindt men dat de maatregelen bij het bereiken van het aantal besmettingen automatisch in zouden moeten gaan. Daarnaast maakt men complimenten over de routekaart: "Eindelijk duidelijke informatie". Wel is de routekaart voor slechtzienden lastig te lezen. Enkele ouders stellen de zorgplicht boven de leerplicht.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Volop aandacht voor het coronadebat. NRC spreekt van 'één van de meest fundamentele coronadebatten die de Kamer dit jaar voerde'. Media nemen uitgebreid onder de loep hoe de Kamer hard uithaalde naar de premier ('felle kritiek' kopt Trouw, 'woest' schrijft De Telegraaf en 'niet eerder was de kritiek zo fel' klinkt het NOS-journaal) en hoe Rutte vervolgens tot zelfkritiek kwam. Coalitie- en oppositiepartijen zouden bijna eensgezind hebben geconcludeerd dat de corona-aanpak de afgelopen maanden onvoldoende was. Volgens De Telegraaf heeft de Kamer Rutte gedwongen tot zelfreflectie op de kabinetsverantwoordelijkheid. 'Rutte komt voorzichtig tot zelfkritiek' kopt de Volkskrant. Volgens politiek verslaggever Noorlander (NOS) moest de premier 'het boetekleed' aantrekken. Commentator Vullings (EenVandaag) zegt dat de taal in het debat best stevig was en het geduld van de oppositie de laatste weken opraakt. Volgens Vullings is het wel zaak om de oppositie erbij te houden. Journalist Kockelmann zegt dat Rutte 'om zijn oren kreeg'.
- In lijn met de kritiek in het coronadebat, stellen de (politieke) redacties van AD en NRC dat er ook gereflecteerd moet worden op de kabinetsaanpak, en niet alleen op het (onverantwoorde) gedrag van burgers. "Samen hebben we het laten liggen" schrijft chef politiek van het AD, Hans van der Soest. Volgens De Telegraaf matige Rutte woensdag zijn toon, nadat hij de olopende besmettingen tijdens de persconferentie wijdde aan slecht gedrag ('zondebok-retoriek' noemt de krant dat). Trouw-columnist Babah Tarawally noemt het een 'teken van zwakte' hoe Rutte tijdens de persconferentie 'ons ongehoorzame burgers' de schuld gaf en roept hem op om 'te leiden'.
- NRC schrijft dat de Ierse aanpak (het 'goede voorbeeld' voor de Nederlandse routekaart) weliswaar glashelder is, maar niet waterdicht. Een Noord-Ierse 'achterdeur' (open grensverkeer met Engeland) zou aantonen dat 'zelfs een doortimmerde aanpak niet zonder eigen verantwoordelijkheid van burgers kan'.

Opiniepeilingen

- Uit het EenVandaag opiniepanel blijkt dat 74% vindt dat de nieuwe maatregelen te laat komen. 11% vindt de timing goed. 64% steunt het pakket aan maatregelen. Het meeste draagvlak is er voor het verbod op alcoholverkoop en alcoholgebruik in de openbare ruimte. Het sluiten van de horeca krijgt de minste steun (52%). 39% is er niet blij mee. Veel mensen hebben er moeite mee dat restaurants, cafés en discotheken over een kam worden geschoren. Ze hadden liever gezien dat restaurants beperkt open waren gebleven. Onder de deelnemers die zelf in de horeca werken is er heel weinig begrip: 75% vindt de sluiting een slechte zaak. 71% steunt de mondkapjesplicht. Ook vinden deelnemers het een verbetering omdat de verantwoordelijkheid nu niet meer bij de winkeliers ligt. Veel mensen schrijven dat ze niet zeker zijn of mondkapjes echt werken tegen de verspreiding van corona, maar de meesten zijn bereid alles te proberen wat mogelijk kan helpen tegen het virus. Veel mensen vinden het een verbetering dat het mondkapjesadvies een verplichting gaat worden. 72% van de deelnemers die de afgelopen tijd al een mondkapje naar de supermarkt droegen, hebben zich gestoord aan mensen die dat niet deden. Het aantal mensen dat van plan is zich heel streng of redelijk streng aan de maatregelen te houden is licht gestegen, van 79% in september naar 82%. Nog steeds 15% is niet van plan zich aan de maatregelen te houden, deze groep is stabiel. Driekwart van de ondervraagden maakt zich nog flink zorgen over het coronavirus. In eerste plaats hebben deze zorgen betrekking op de uitzichtloosheid van de crisis (58%). Daarna volgt de angst dat iemand in de familie ziek wordt (55%). Ook de financiële gevolgen van de crisis (45%), het uitstellen van de reguliere zorg en de angst om zelf ziek te worden (38%) zijn zorgen.
- Uit Telegraaf's 'Stelling van de dag' blijkt dat 68% kan leven met de gedeeltelijke lockdown. Het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames loopt zo snel op dat ingrijpen van Rutte III nodig was, vindt een meerderheid. De invoering van mondkapjes wordt door 78% omarmd. De horeca is met ingang van woensdagavond gesloten, zeer tegen de zin van sommige respondenten. Veel deelnemers hadden nu liever een volledige lockdown gezien. Zij wijzen op de ongehoorzame en eigenwijze landgenoten, de complotdenkers en 'virusgekkies' die lak hebben aan de regels. Bijna een derde van de deelnemers wijst de aanpak van het kabinet af. Deze groep tegenstanders vindt dat de overheid met al die harde maatregelen de samenleving kapot maakt. Bovendien geloven zij ook niet dat de maatregelen effect zullen sorteren. Er is weinig hoop en vertrouwen dat het aantal coronabesmettingen snel zal dalen.